

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ.Π.ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Δ'.

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 2 του 'Απριλίου 1906

ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 192

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

ΙΩΝ Ο ΣΚΑΗΡΟΣ. 'Ο Νόμος' πλακώνει έναν 'Ελληνικό' άνδρα.

ΑΛΕΞΑΝΤΡΑ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ. 'Επιστήμη πρωτομάθητη'—'Ανθρώπινος Μηχανισμός (συνέχεια). Α. Ε. Παραμύθια Μολλίου (της Μιτυλήνης).

Ο ΝΟΥΜΑΣ. 'Ο Κόκκινος Σωτήρας'. ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ. Κάτου από την 'Ώρη' (συνέχεια).

ΣΤΑΘΗΣ ΔΗΜΑΣ. Κουβέντες με τον άνιό μου.

ΤΑΚΗΣ ΣΑΡΑΚΙΝΟΣ. Θεσσαλικά Δηγήματα—Στη βρύση.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ. 'Ηλίας Βουτιρόδης. Λέκας 'Αρβανίτης. Λέαντρος Παλαμάς. Γ. Ζουφρές.

Δ. Π. Τ. Φαινόμενα και Πρόματα (Δαμπαρή)... με την 'Ώρη' του Ράλλη—'Η τρομάρα μας για τους ξένους'—'Ο κ. Σκυλλίτης'—'Οχι κιάματα μα ροσθιά'—Το μνημόσυνο του Ντεληγιάννη—Σά βγήκε κι ο Λέκας).

ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΟ ΚΗΡΥΓΜΑ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ—Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Ο ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΣΩΤΗΡΑΣ

«... Καί επάνω εις όλα τα πρόσωπα ή φαιδρότης, ή χαρά, ή ήρεμία την όποιαν προσέδιδε ή πεποίθησις ότι τὸ Κράτος τοῦ Νόμου καί τῆς Τάξεως ἐθριόμεινε καί ότι δὲν εἶχε κανεὶς τίποτα νὰ φοβηθῇ. Οὐτε ἀντίπαλος, οὔτε γιαντι, οὔτε σαΐδα.

... Ἀφοῦ καί τὴν ἤτταν ἔχουν τόσον ἐνθουσιώδη καί ταρακτικὴν καί ὠτοεσχιστικὴν καί φωνακλαδικὴν, τί θὰ ἦτο ἄρα γε ἡ νίκη, Θεέ μου, καί τί θὰ ἦτο ἡ πόλις σήμερον, ἂν ὁ Πατριάρχης καί τὸ Λαύριον, αἱ δύο ἀκροπόλεις τῆς ἐργασίας καί τῆς σιωπῆς, δὲν ἐξουδετέρωναν τὴν ἡμικορδορικὴν νευροπάθειαν ἀπὸ τὴν ὁποίαν εἶχε καταληφθεῖ ἡ Πρωτεύουσα!

(«Ν. Ἄστυ» 28 Μαρτ. σελ. 1, στῆλ. 2)

Τὸ κακὸ πνίχτηκε στὰ γεννησοφάσια του. Ἡ δεύτερη Δημοκρατία, ἡ πολὺ πιδ' ἀδιάντροπη καί πολὺ πιδ' ἐπιφοβὴ ἀπὸ τὴν πρώτη, πού μᾶς τὴ γεννεῖσε με βρισιές καί με κουμπουριές ὁ Ράλλης, χτυπήθηκε κατὰκέφαλα καί οἱ ἐκλογές τῆς περασμένης Κυριακῆς δώσανε στὸ Κράτος τὴν 'Ελιά, τὸ σύμβολο δηλ. τῆς Εἰρήνης καί τῆς Τάξεως, τῶν δυ' ἀγαθῶν πού ἔχει σήμερα, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ, ἀνάγκη γιὰ νὰ ζῇ καί γιὰ νὰ προφυλαχτεῖ ἀπὸ τοὺς τόσους ὀχτροὺς, ἐσωτερικοὺς κ' ἐξωτερικοὺς, πού τὸ περιτριγυρίζουνε.

Τέτια εἴταν ἡ σημασία τῆς ἐκλογῆς αὐτῆς. Ὁ λαὸς με τὸν ψῆφο του δὲν ἐπρόκειτο νὰ τιμῇ τὴ νὰ χαντακώσῃ πρόσωπα· δὲν ψήφισε Θεοτόκη ἢ Ράλλη· δὲ διαλέγε σαμᾶρι γιὰ τὴ ράχη του. Ἐκανε κάτι σπουδαιότερο καί ιερώτερο. Ἐδειχνε ἃ θέλει νὰ ὑπάρχει Κράτος ἢ ὄχι. Γιατὶ τὴν Κυριακὴ δὲν ψήφίζετο ὁ Θεοτόκης καί ὁ Ράλλης. Ψήφίζετο τὸ ἴδιο τὸ Κράτος· καί τὸ Κράτος ἐνίκησε.

Ὅσοι ζοῦμε στὴν Ἀθήνα τὸ εἶδαμε με τὰ μάτια μας· τὸ εἶδαμε καί φρίξαμε. Εἶδαμε τὴν Ἀναρχία τὸ Σαββατοκύριακο νὰ οὐρλιάζει καί νὰ δείχνει με λύτσα τὰ ματωμένα νύχια τῆς, τὴν εἶδαμε τὴ Δευτέρα, ὅλη τὴ μέρα, νὰ λουφάζει σὰν ξεδοντιασμένος λύκος, καί τὴν ξαναεἶδαμε τὴ Δευτέρα βράδι, σὰ διαδόθηκε ὄχι πὼς νίκησε ὁ Κόκκινος Ἀρχηγός τῆς, ἀλλὰ πὼς ἐφερε ἐφτὰ βουλευτάδες στὴν Ἀττικὴ, νὰ λυσομανάει καί νὰ βρῖζει καί νὰ κουμπουριάζει παληκαρίσια τὸν ἄερα καί νὰ τοιμάζεται νάρπαξει τίς σανίδες καί νὰρχινῇ νὰ χτυπάει μ' αὐτὲς κατὰκέφαλα τὸ Κράτος καί νὰ ζητάει νὰ θάψῃ τὸ Νόμο κάτου ἀπ' αὐτὲς,

Εὐτυχῶς ὁ Θεὸς μᾶς λυπήθηκε κ' οἱ Ἐφτά τοῦ Ράλλη μείνανε μόνο Πέντε. Πέντε τοῦδωσε ἡ Ἀττικὴ, ὅσους δηλ. τοῦ ἀξίζανε, καί με τοὺς Πέντε ὁ Κόκκινος Σωτήρας δὲν μπορούσε νὰ ξαναπεί, με τὴ βοήθεια τῆς ἀγιασμένης του Σανίδας, τὸ ἀμήμητο· α — Ἀφοῦ με θέλει ἡ Πρωτεύουσα εἶμαι πρωθυπουργός, ἀδιάφορο ἂν δὲ με θέλουν οἱ Ἐπαρχίες», γιατί ὅλοι τὸ ξέραμε καί περιμέναμε με χτυποκάρδι ὄχι τί θὰ πουν οἱ Ἐπαρχίες, ἀλλὰ τί θὰ πεί ἡ Πρωτεύουσα, ἀφοῦ κατὰ τὴ Ραλλᾶδικὴ λογικὴ ἡ ἐκλογὴ τῆς Ἀττικῆς δίνει τὸν Πρωθυπουργὸ κ' ὄχι ἡ ἐκλογὴ ὅλου τοῦ Κράτους!

Τὸ κακὸ λοιπὸν πνίχτηκε στὰ γεννησοφάσια του. Ὁ Κόκκινος Σωτήρας δὲν τρομάζει πιά τὸν κόσμο, μὰ τὸν κάνει καί γελάει με τίς κωμικὰς φοβέρες του πὼς θὰ ζητήσῃ, λέει, νὰ κυρώσῃ τὴν ἐκλογὴ τῆς Ἀττικῆς... ὡς παράνομη!!! καί τὸ Ἔθνος ξανατασμένο καί λευτερωμένο ἀπὸ τὰ βραχνᾶ πού ἴσαμε προχτές τοῦ πλακώνε τα στήθια, τραβάει ἥσυχα τὸ δρόμο του, τὸ δρόμο τῆς σωτηρίας του ἢ τῆς τελιωτικῆς καταστροφῆς του—ἀνάλογα με τὰ καλὰ ἢ κακὰ μαθήματα πού θὰ πῆρε ἀπὸ τίς τελευταῖες κρίσιμες στιγμὲς πού πέρασε.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΛΟΓΙΑ

ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

Ἐγὼ τὴ φέρνω τὴν αὐγὴ, τὴ νύχτα ἐγὼ τὴ φέρνω, Ὅταν προβαίνω ἀπ' τὸ βουνὸ κ' ἀπ' τὸ βουνὸ δταν γέρνω.

Ἐγὼ, γυρμένα ἀπ' τὸ χιονιὰ τὰ λούλουδα ἀνασταίνω Ἐγὼ, με τὸ λοιπὸν μου τὰ λούλουδα μαραίνω.

Κ' εἶχ' ἀγαπήσῃ μιὰ φορὰ καί πάρει τὴ Σελήνη, Ἀλλὰ τὴν ἄρῃσα γιατί μ' ἀρνῆθηκε κ' ἐκείνη.

Ὅμως μενάνοισαι· γι' αὐτὸ χλωμὴ τὴν δὴν ἔχει, Καί μέσ' στὰ βάθη τῆς νυχτὶς νὰ μ' εὕρῃ πάντα τρέχει.

Πρὸς τὰ παλάτια μου γυρνῶ μέσα σὲ μύρια θάμνη, Καί με γνωρίζουν ρῆγα τοῦς τὰ πέλαγα καί οἱ κάμποι,

Ὁ κύρης εἶμαι τούρανου, τῆς πλάσης εἶμαι ὁ γίγας, Κ' Ἡλῖος ἐγὼ εἶμαι βασιλεὺς καί Γῆλιος εἶμαι ρῆγας.

ΛΕΑΝΤΡΟΣ Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

Ο ΝΟΜΟΣ ΠΛΑΚΩΝΕΙ ΕΝΑΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΤΑΤΟ ΑΝΘΡΩ

Στὴν Ἑλλάδα μίλησαν κ' ἔγραψαν ἀρκετὰ, τώρα τελευταῖα, γιὰ ἓνα καινούριο σύλλογο πού ἔχει γιὰ πρόγραμμα νὰ διορθώσῃ τὸ σύνταγμα τοῦ 1864. Οἱ πυρρωνιστές, καί σ' αὐτοὺς λογαριάζομαι καί γώ, δὲν πιστεύουν πὼς εἶναι εἰλικρινοὶ οἱ σκοποὶ τοῦλάχιστο τῶν βουλευτῶν πού ὑπόγραψαν τὸ δι' ἡγεῖν τοῦ συλλόγου. Ἀλλὰ καί τέτοιοι νὰ εἶναι οἱ σκοποὶ ὁλωνῶν, πάλι οἱ πυρρωνιστές δὲν πιστεύουν πὼς μόνο τὸ σύνταγμα φταίει. Ἴσως μάλιστα δὲ φταίει καί καθόλου. Καί θέλω με λίγα λόγια νὰ κεντήσω τὴν προσοχὴ κεινῶν πού διαβάσουν τὸ «Νουμά» γιατί κεινοὺς μονάχα, με τὴ γλῶσσα μας, μπορῶ νὰ συγκινήσω—σ' ἓνα ζήτημα ἑλληνικὸ πολὺ σπουδαῖο πού λίγοι νοιώθουν τὴ σημασία του. Θέλω νὰ μιλήσω γιὰ τίς ἑλληνικὰς κοινότητες. Δὲν ξέρω τί θέλουν νὰ πουν ὅσοι ἀπὸ τοὺς δημοτικιστὰς προσθεύουν πὼς ἡ δημοτικὴ γλῶσσα εἶναι ἡ ἀρχὴ καί τὸ τέλος καθὲ ἑλληνικῆς ἀναμόρφωσης. Δὲν παραδέχομαι πὼς μονάχα ὅσοι πασιζοῦν νὰ γράφουν καί νὰ μιλοῦν τὴν καθαρὴ δημοτικὴ, εἶναι καλοὶ Ἕλληνες, μὰ ὡς τόσο θαρρῶ πὼς, ἀνάμεσα στοὺς δημοτικιστὰς, εἶναι μερικὰ ἀπὸ τὰ καλλίτερα ἑλληνικά κεφάλια, καί αὐτῶν θέλω νὰ κεντήσω τὴν προσοχὴ σήμερα.

Λένε γιὰ τὸ σύνταγμα. Βέβαια κωμικοτραγικὸ εἶναι νὰ κολλήσουμε ἔτσι ἐπάνω του, σὰν τὰ μύδια καί τὰ στρείδια σὲ κανένα τούρκικο σαπιοκάραβο, καί νὰ βάνουμε ὄρα πὼς, μὰ τὴν Παναγία καί τὸν Ἅγ. Νικόλα, θὰ βουλιάξουμε μαζί του καλλίτερα.

παρά να ξεκολλήσουμε ποτές. 'Αλλά τί φταίει τὸ σαπιοκάραβο; Αὐτὸ μονάχα σάπισε σὰν ὅλα τὰ ἀνθρώπινα. Φταίμε ἐμεῖς! Καὶ κατακαίνουργο καράβι νὰ φτειάναμε, πάλαι οἱ ἴδιοι θὰ εἴμαστε μεῖς. Καὶ αὐτὸ εἶναι ἴσα ἴσα τὸ ψεγάδι μας.

Εἶδα κάπου μιὰ φράση ἀρετὰ δυνατὴ· ἂν δὲν τὴν ξέχασα, λέει, πάνω-κάτω, πῶς πλοῖα δὲν εἶναι ἀνάγκη, παρά ἀνθρώπους νὰ ναυπηγήσουμε. 'Ετσι λέω καὶ γὼ πῶς τὸ σύνταγμα εἶναι καλὸ καὶ ἀγιο καὶ ἀναθεώρηση δὲ θέλει. Μόνο, δουλειὰ ὠραία θὰ ἦτανε τούτη νὰ ἀναθεωρήσουμε τοὺς 'Ελληνες. Μὰ, ἄς ἀφήσω τὴ δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου, ποῦ σὰν πῶς νὰ εἶναι θεϊκὴ δουλειὰ, καὶ ἄς πᾶρω τίς ἐλληνικὲς κοινότητες.

'Εχω γνώμη πῶς πολλοὶ ἀπὸ τοὺς πολλοὺς νόμους ποῦ φτιάσαμε ὡς τώρα καὶ τοὺς μισοφαιρμόσαμε, εἶναι ἀνάποδοι γιατί τοὺς φτιάσαμε χωρὶς νὰ ξέρομε καλὰ καλὰ ποιοὶ εἴμαστε, καὶ τί θέλαμε, χωρὶς νὰ βαλθοῦμε νὰ σπουδάσουμε τὸ φυσικὸ μας, —καὶ γιατί πήραμε καὶ μεταφράσαμε βαυαρικοὺς καὶ γαλλικοὺς νόμους καὶ τοὺς καθίσαμε στὸν ἑαυτὸ μας, χωρὶς νὰ συλλογιστοῦμε πῶς μπορεῖ τὸ ἐλληνικὸ φυσικὸ νὰ εἶναι διαφορετικὸ ἀπὸ τὸ βαυαρικὸ καὶ τὸ φραντζέζικο.

Τίτοις νόμος ἀνάποδος εἶναι καὶ ὁ δημοτικὸς νόμος τοῦ 1833. Εἶναι ἀνάποδος κύτος ὁ νόμος γιατί ἀναποδογύρισε παμπάλαια συνήθεια, καταπλάκωσε τὸ ντόπιο φυτὸ κάθε γῆς ἐλληνικῆς, τίς κοινότητες, καὶ μὰς σκάρωσε τοὺς δήμους. Μπορεῖ νὰ ἔχη πολλὰ προσόντα ὁ νόμος αὐτός, μὰ τοῦ λείπει ἓνα, δὲν εἶναι ἐλληνικὸς. 'Όταν μοῦ λένε πῶς ἓνας νόμος εἶναι καλὸς ἢ κακὸς, ρωτῶ πάντα «Γιὰ ποιοὺς;» καὶ με κοιτάζουν περίεργα οἱ διάφοροι μαστόροι τοῦ ἀπόλυτου, —οἱ νομοθέτες τῆς Ρωμοσύνης.

'Η «Πολιτεία» τοῦ Πλάτωνα εἶναι εὐχάριστο ἀριστοτέχνημα, μὰ ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἦταν τοῦ ἀπόλυτου νομοθέτης, καλλίτερα ἔχω τὸ Λυκούργου καὶ τὸ Σόλωνα. 'Ισως ἡ βαυαρικὴ 'Αντιβασιλεία ἦταν φωτισμένη ἀπὸ φιλοσοφικὰ ποιήματα ὠραία (ἂν καὶ θαρρῶ πῶς ἦταν μόνο ἀπὸ τὴ βαυαρικὴ νομοθεσία φωτισμένη), ἀλλὰ, καλλίτερα ἔχω τὸν ἀγραφο νόμο ποῦ ἐφτείασαν οἱ αἰῶνες καὶ ποῦ, μετὰ τὴν ἀνεξαρτησία, ἐπικύρωσαν οἱ συναγμένοι 'Ελληνες στὴν 'Επίδαυρο. 'Ο ἀγραφο λοιπὸν νόμος λέει πῶς ἐλληνικὸ φυτὸ εἶναι ἡ κοινότητα καὶ ὅχι ὁ δῆμος τοῦ 33, —ἡ δημογεροντία εἶναι ἡ φυσικὴ κάθε ἐλληνικῆς πολιτείας ἀρχή, καὶ ὅχι ὁ δήμαρχος, ὁ πάρεδρος καὶ τὸ δημοτικὸ συμβούλιο, — ἡ αὐτοδιοίκηση εἶναι ἀπὸ

τὸν καιρὸ τοῦ 'Αγαμέμνονα ἡ φυσικὴ διοίκηση στὰ ἐλληνικὰ τὰ χώματα, καὶ ὅχι ἡ συγκέντρωση. 'Η φύση λέει πῶς τὸ κύτταρο τῆς ἐλληνικῆς φυλῆς εἶναι ἡ κοινότητα. Γι' αὐτὸ ἴσα ἴσα ἡ βαυαρικὴ (ἢ βαρβαρικὴ) 'Αντιβασιλεία λέει πῶς κύτταρο δὲν ὑπάρχει, οἱ 'Ελληνες εἶναι ἄτομα, ἰσοπεδωμένοι ὅλοι, ζηδεμένοι ἀπὸ κοινοτικούς δεσμούς, ἐλεύθεροι σκλάβοι τοῦ Παλατιοῦ καὶ τῶν ὑπουργῶν ποῦ τοποθετήθηκαν στὸ 'Ανάπλι ἢ στὴν 'Αθήνα, —κοινότητες δὲ βρίσκονται, αὐτοδιοίκησις μὴτε. Καὶ σὲ τόσους νεώτερους 'Ελληνες νομοθέτες δὲ βρέθηκαν τρεῖς, λιγώτερο βαυαροὶ ἀπὸ τοὺς βαυαροὺς, λιγώτερο βάρβαροι ἀπὸ τοὺς βαρβάρους, νὰ διοῦν πῶς ποδοπατοῦν τὴν ἐλληνικὴ φύση τὰ τόσα ἄρθρα τοῦ δημοτικοῦ νόμου τοῦ 33.

'Ηρθαν ὕστερα καὶ μὰς καθίσαν καὶ τοὺς βουλευτὲς καὶ τοὺς εἶπαν «ἀντιπρόσωποι τοῦ 'Εθνους», ἀντὶ νὰ τοὺς ποῦν δεσποτάδες τῆς ἐπαρχίας. Τόση ὅμως εἶναι ἡ δύναμις τοῦ φυσικοῦ τῶν 'Ελλήνων ποῦ οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτοὶ μίκραιναν ἀμέσως καὶ γίνονταν μονάχοι τοὺς ἀντιπρόσωποι τῆς ἐπαρχίας καὶ βασιλιάδες στὴν ἐπαρχία τους. Κάθε ἐκλογικὴ περιφέρεια εἶναι καὶ ἀπὸ ἓνα μικρὸ ἐλληνικὸ βασίλειο καὶ βασιλεύουν ἐκεῖ δυὸ τρεῖς βουλευτάδες. Αὐτὸ τὸ φυσικὸ τῶν 'Ελλήνων τὸ λένε ἀποικισμὸς. Δὲν ξέρω ἂν εἶναι σωστὴ ἡ ὀνομασία αὐτὴ, ἢ ἂν δὲ θὰ ἦταν σωστότερο τὸ ὄνομα «κοινοτισμὸς ἢ αὐτοδιοίκηση», μὰ ἀπ' αὐτὸ τὸ φυσικὸ ποῦ μπορούσε νὰ βγάλῃ πολλὰ καλὰ, ἂν δὲ φανταζόμαστε πῶς πρέπει νὰ φοροῦμε τὸ σύστημα τὸ συγκεντρωτικὸ ποῦ δὲ μὰς πᾶει, —ἐνεργοῦν τώρα, ἐλεύθερα, μονάχα τὰ ἐλαττώματά του.

Παρακαλῶ κάθε προσεχτικὸ ἀναγνώστη τοῦ «Νομῆ» —ἀφοῦ δὲν μπορῶ, σὲ τούτῃ τῇ γλώσσῃ τὴν ἐλληνικὴ, νὰ παρακαλέσω ὅλους τοὺς 'Ελληνες —νὰ παρατηρήσῃ πῶς με κοινότητες εἶχε ὁ μυκηναϊκὸς ἐλληνισμὸς, με κοινότητες ὁ κλασικὸς ἐλληνισμὸς καὶ ὁ ἀλεξανδρινὸς, ἀδιάφορο ἂν μιὰ πολιτεία (ὅπως ἡ 'Αθήνα, ἡ Σπάρτη ἢ ἡ Θήβα) ἢ ἓνας βασιλεὺς (ὅπως ὁ 'Αλέξανδρος) κατάφερναν πότε πότε νὰ παίρνουν στὰ χεῖρα τους τὴν ἡγεμονία τῆς περισσοτέρας ἢ καὶ ὅλης τῆς 'Ελλάδας. 'Όστε-ρα φάνηκαν οἱ Ρωμαῖοι στὴν 'Ελλάδα καὶ, τὰ φρόνιμοι ἄνθρωποι καὶ πολιτικοὶ, σεβάστηκαν τὸν κοινοτικὸν σχηματισμὸ τῶν 'Ελλήνων. Καὶ σὰν ἔγινε Ρωμαϊκὴ ἐπαρχία ἡ 'Ελλάδα, με τὸ ὄνομα 'Αχαΐα, πάλαι ἔμειναν ἐλεύθεροι καὶ αὐτόνομοι οἱ ἐλληνικὲς πολιτείες. Τοὺς Ρωμαῖους τῆς Ρώμης ἐκληρονομήσαν

οἱ Ρωμαῖοι τῆς 'Ανατολῆς, τῆς Πόλης. 'Η ρωμαϊκὴ διοίκηση, σιγὰ σιγὰ ἔλλαξε γλῶσσα καὶ γίνθηκε ἐλληνικὴ, —ἡ δυνατὴ μηχανή, ὡς τόσο, δὲν ἔλλαξε, μόνο ποῦ, ἀπὸ ρωμαϊκὴ ποῦ ἦταν, ἔπεσε ἀγάλι ἀγάλι καὶ γίνονταν ρωμαϊκὴ. Καὶ αὐτὴ ἡ δυνατὴ διοίκηση σεβάστηκε τὴν ἐλληνικὴ κοινοτικὴ ζωὴ. Κῆποιος ἀπὸ τοὺς βασιλιάδες θέλησε κάποτε νὰ σβύσῃ τὴν κοινοτικὴ αὐτοδιοίκηση, μὰ δὲν τὸ κατέφερε, καὶ κανένας ἄλλος ὕστερα ἀπ' αὐτὸν δὲν τὸ ξαναδοκίμασε. 'Ηρθαν Φράγκοι καὶ Βενετσιάνοι καὶ ἔρπαξαν, ποῖος ἀπὸ δῶ, ποῖος ἀπὸ κεῖ, τὰ περιθλαστικά κᾶστρα, μερικὰ νησιά, καὶ κάμποσες πολιτείες. Μὰ, μὴτε αὐτοὶ δὲν τόλμησαν νὰ πειράξουν τὸν παμπάλαιον ὄργανισμὸ στὴς ἐλληνικὲς τίς πολιτείες, τὴν αὐτοδιοίκηση. Οἱ Βενετσιάνοι μάλιστα ἀναγνώρισαν ἐπίσημα τίς κοινότητες, ἔδωκαν καὶ γραφτὰ προνόμια στὴς πολιτείες ποῦ πήρανε. Στὰ στερεὰ πλάκωσαν οἱ Τούρκοι. Ποδοπάτησαν τὴν 'Ελλάδα καὶ τὴ Ρωμοσύνη ὅλη, μὰ καὶ αὐτοὶ σὰν τοὺς ἀρχαίους Ρωμαῖους, φρόνιμοι ἄνθρωποι καὶ πολιτικοὶ, ἔφραξαν τίς κοινότητες τίς ἐλληνικὲς ὅπως τίς ἦσαν καὶ ἐπέτρεψαν τὸν Πατριάρχῃ καὶ τοὺς Μητροπολίτες νὰ ὀρίζουν τὴ διοίκηση καὶ τὴ δικαιοσύνη, στὰ χωριά καὶ στὴς πολιτείες, μαζί με τοὺς δημογερόντους. Μόνο τὰ δασύματα θέλησαν νὰ σιγουρέψουν, καὶ σ' αὐτὸ ὅμως ἔφραξαν τίς δημογεροντίες νὰ φραντίσουν.

Δὲν ὀνομαζῶ πολλὰς πολιτείες, μὰ δώδεκα αἰῶνες ἡ Θεσσαλονικὴ βασιλεὺς με δόξα καὶ τιμὴ, πολιτεία ἀνεξάρτητη, ποῦ τήνε ζήλεψε καὶ ἡ Κωνσταντινούπολη.

Λοιπὸν αὐτὸ ποῦ, τοὺς 'Ελληνες, σεβάστηκαν ὅλοι, πολιτισμένοι καὶ βάρβαροι, αὐτὸ ἦρθε ὁ δημοτικὸς νόμος τοῦ 1833 καὶ τὸ ποδοπάτησε, τὸ κατασύντριψε καὶ τὸ παράχωσε. 'Όμως ὅταν ξελευτερώθηκε ἡ Θεσσαλία, σὰν πῶς νὰ ἐνοίωσαν οἱ 'Ελληνες οἱ νομοθέτες ποῦ ἦταν ἄδικο νὰ παραγνωρίσουν ὅλα τεταρτὶς κοινότητες ποῦ ἦταν ζωντανὲς ἐκεῖ ὅσο ἔμειναν οἱ Τούρκοι, —καὶ ἐφτείασαν τότες ἓνα νόμο ξεχωριστὸ γιὰ τὴ Θεσσαλία (1884). 'Ο νόμος, αὐτὸς μαζί με τὸ δημοτικὸ νόμο τοῦ 1833 κάνουν ἓναν Τραγίλαρο.

Εἶδα καὶ ἓνα νομοσχέδιο τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν ποῦ θέλησε κατὰ τὰ 1898 νὰ ἀνασηκώσῃ λίγο τὴν πέτρινη βαρὺ πλάκα ποῦ κάθισε πάνω στὴς ἐλληνικὲς κοινότητες ὁ Νόμος τοῦ 33 καὶ πᾶει νὰ τίς πνίξῃ. Τάχα πῶς τὸ μελέτησε τὸ ζήτημα τὸ ὑπουργεῖο; εἶχε μονάχα γράψῃ στους νο-

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (Πόλη)

ΚΑΤΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΨΗ*)

MIMIKOS. Γιατί τόσο βιάζεστε;... καθήστε νὰ πάρετε ἓνα γλυκό...

ΔΕΣΠΩ. Σὰς ἐφχαριστῶ, κύριε Καλούδη, δὲ θέλω τίποτα... μοῦ εἶναι ἀδύνατο... 'Εχομε συνεδρίαση στὴν ἀδερφότητα... δουλεῖς, τί νὰ κάνετε... Τί νομίζετε, πῶς μόνε οἱ ἄντρες πρέπει νὰ δουλέβουν;

MIMIKOS. 'Α! κυρία, τόσο τρανὰ τὸ δείχνετε εἰσεῖς, πῶς ὑπάρχουν γυναῖκες ποῦ δουλεύουν καλὴτερα ἀπὸ τοὺς ἄντρες.

ΔΕΣΠΩ. Καμιά φορὰ, τί νὰ τὸ κρύβω, καὶ γὼ ἡ ἴδια τὸ πιστεύω ἀπὸ ποῦ λένε.

MIMIKOS. Νὰ εἰστε βέβαιη, ἐγὼ τί νὰ σὰς πῶ, εἰμαι τόσο ἀπογοητευμένος ἀπὸ τὸ φύλό μας.. ἰνῶ μπορούσαμε νὰ κάνουμε μεγάλα πράματα ἂν ἀ-

ποφασίζαμε νὰ δουλέψουμε, τώρα με τὴν ταπειλιά μας καὶ με τὸ ἓνας λιγώτερο, ἓνας περισσότερο τοῦ καθενὸς, δὲν κάνουμε ἀπάνω κάτω τίποτα... 'Αλλὰ ἐλπίζω πῶς τὸ μελλούμενο δὲ θὰ εἶναι τὸ ἴδιο.

ΔΕΣΠΩ (δειλά). Κύριε Καλούδη, με συχωρεῖτε, τὴ γυναῖκα σας δὲν τὴ γνωρίζω, δὲν ἔχω τὴν τιμὴ ἀλλὰ γὰ νὰ εἶναι γυναῖκα σας, εἰμαι βέβαιη πῶς θὰ εἶναι καλὴ...

MIMIKOS. 'Απὸ με τιμὰ, κυρία.

ΔΕΣΠΩ. Γιατί λοιπὸν δὲν τῆς λένε νὰ μὰς κἀν τὴν τιμὴ νὰ γίνῃ μέλος στὴν ἀδερφότητα μας;... Μήπως δὲν ἔρχεται σὲ τέτοια πράματα;

MIMIKOS. 'Α μὲν! Δὲν τὸ πιστεύω... δὲν ἔτuche ποτὶ νὰ γίνῃ λόγος... Τὸ ἐναντίο μάλιστα, θαρρῶ... Θὰ τῆς τὸ προτείνω...

ΔΕΣΠΩ. Θὰ τὸ θεωρήσουμε τιμὴ μας.

MIMIKOS. 'Ω! κυρία.

ΔΕΣΠΩ. Σὰς χαιρετῶ λοιπὸν με τὴν ἐλπίδα πῶς θὰ τὴν ἔχουμε μαζί μας πολὺ σύντομα.

MIMIKOS. 'Απὸ θὰ εἶναι τιμὴ γιὰ μὰς. ('Η Δέσπω φέγγει).

ΣΚΗΝΗ Β.

Μιμίκος καὶ Κλειούλα.

MIMIKOS. 'Η δυστυχισμένη... Νὰ εἶτανε τέ-

τοιες οἱ μητέρες τοῦ ἔθνους... 'Αφτὲς εἶναι ἡ ψυχὴ μας... 'Αφτὲς ὀδηγοῦν τὰ πρῶτα βήματά μας... 'Αμα γίνουμε ὅλες ἔτσι θὰ γίνουμε καὶ μεῖς μεγάλοι... Μὰ ἀφτὰ εἶναι σκέψεις τῶν αἰσιόδοξων... ἡ λογικὴ μὰς λέει πῶς ἡ μητέρα θὰ γίνῃ καλὴ σὰν δλᾶκλῃρο τὸ ἔθνος γίνῃ καλόν... δὲν μπορεῖ ἀφτὴ νὰ ξεφυτρώσῃ ὅπως τὴ θέλουμε, ὅπως τὴν ὀνειρεδούμαστε, σὰ μανιτάρ, στὴν ἀβυσσὴν δροσιά... Τὸ ἔθνος ἀναπτύσσεται συσσωματωμένο, σὰ νὰ εἶναι ὅλο μαζί ἓνα ὄντο... γι ἀφτὸ βλέπουμε, πῶς ἐκεῖ ποῦ ὑπάρχουν μεγάλοι συγγραφεῖς, ὑπάρχουν καὶ μεγάλοι πολιτικοί, ἐκεῖ ποῦ ὑπάρχουν μεγάλοι μουσικοί, ὑπάρχουν καὶ μεγάλοι πολῖτες καὶ καλοὶ ἀναγνώστες καὶ καλὴ διοίκηση καὶ ὅλα καλὰ... Προνομιούχοι καὶ θεόπνευστοι δὲν ὑπάρχουν... εἶναι σκέψεις καλοκυθίνες... Τὸ ἔθνος προδίδει μαζωμένα... ἡ πρόδο δὲν εἶναι ποτιστῆρι ποῦ ποτίζει ἓνα δυὸ φυτὰ... εἶναι βροχὴ ποῦ βρέχει δλᾶκαιρο τὸν κῆπο...

ΚΛΕΙΟΥΛΑ (Κοιτάζει ἀπὸ τὴν πόρτα, ὕστερα μπαίνει). 'Εφυγε... 'Ο κύριος Μιμίκος Καλούδης ἄρχισε νὰ δέχεται σπῆτι του παστρικάς γυναῖκες.

MIMIKOS. Κλειούλα...

ΚΛΕΙΟΥΛΑ (Εἰρωνικά). Καὶ δέχεται καὶ προσφορὲς γιὰ τοὺς μεγάλους του τοὺς σκοπούς...

MIMIKOS. Δὲν εἶναι καλὸς ὁ τρόπος σου, φίλ-

*) Κοιτάζει φύλλο 190 καὶ 191.

μάρχους νὰ μάθῃ τὴ γνώμη τους· ἕνας μόνον ἔγραψε κατὰ σωστότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους, γιατί εἶχε ζήσει πολλὰ χρόνια στὸν ἀλύτρωτο Ἑλληνισμό, ὁ Α. Ματαλάς (1900). Ὡς τόσο οἱ κοινότητες ἀπομένουν, ζοῦν καὶ βασιλεύουν ἀκόμα στὸν ὑπόδουλο Ἑλληνισμό, ὡς πού νὰ προσαχτηθῇ καὶ αὐτός στὴν Ἑλλάδα γιὰ νὰ τίς πλακώσει, μετὰ τὸ δημοτικὸ τῆς νόμου τοῦ 33. Ὅμως καὶ στὴν Ἑλλάδα μέσα — καὶ μακριὰ ἀπὸ τὴ Θεσσαλία πού τὴν ὀρίζει ξεχωριστὸς νόμος — κοντὰ στὴ Σπάρτη ξεφυτρώνει μοναχὴ τῆς μιᾶς κοιότητος· ἕνα χωριό, ἡ Βαμπακοῦ, μ' ὅλο πού ἔχει δῆμαρχο, προτιμᾷ νὰ μὴν τοῦ ἐμπιστευτεῖται τὰ χρήματα πού τὰ παιδιά τῆς ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ τῆς στέλνουν γιὰ τὰ σχολεῖα καὶ τὸ ὑδραγωγεῖο πού θέλουν νὰ τῆς χαρίσθουν. Καὶ ἐπειδὴ ὁ νόμος δὲν ἐπιτρέπει κοινότητες, ἡ Βαμπακοῦ ἀπὸ τὸ 1898 ἐφτεῖσκει ἕνα ἀδελφάτο μετὰ καταστατικὸ καὶ ζῇ καὶ βασιλεύει καὶ λογοδοτεῖ μετὰ τυπωμένη λογοδοσία καὶ θε χρόνος, ἀπαράλλαχτα σὰν κοινότης. Ἔτσι τὸ φυτὸ πού τὸ κρύψανε στὸ ὑπόγειο, βρίσκει μιὰ τρυπίτσα στὴν πόρτα καὶ ξεπετᾷ ἕνα κλωνάρι στὸ φῶς, γιὰ νὰ ζήσει.

Ἄς σηκώσουν γιὰ εἰκοσιπέντε ὥρες τὸ δημοτικὸ νόμο τοῦ 33 καὶ θὰ διῆτε πῶς, ἀμείσως, ξεφυτρώνουν παντοῦ μοναχὲς τοὺς ἑλληνικὰς κοινότητες!

Στὰ πεταχτὰ μίλησα ἐδῶ γιὰ τὴν ἱστορίαν ἐνὸς ζητήματος πού μπορούσε νὰ γεμίσει τόμους. Γράψανε μερικοὶ, πάρα πολλοὶ λιγροστοὶ ὅμως καὶ λίγα πράγματα, γιὰ τὴν κοινοτικὴ ἄνθιση στὰ ἑλληνικὰ τὰ χώματα ἀπὸ τοὺς πολὺ παλιούς καιρούς. Ἦναι ἀπὸ τὰ ἐμορφότερα ἢ τὰ φυσικότερα ἔθνη τῆς ἑλληνικῆς ζωῆς! Γι' αὐτὸ τὸ ἄνθισμα τῆς κάθε μιᾶς πολιτείας, μετὰ τὴν αὐτοδιοίκησίν της, ξέρω τὸ Ν. Μοσχοδάκη πῶς ἔγραψε στὰ 1884 μιὰ μονογραφίαν πολὺ χρήσιμη καὶ ὄχι τέλεια, μοναχικὴ, γιὰ νὰ μὴν πῶ μοναδική, στὸ εἶδος τῆς. «Τὸ ἐν Ἑλλάδι δημόσιον δίκαιον ἐπὶ Τουρκοκρατίας». Ξέρω τὸν Ε. Λυκούδη, σ' ἕναν πρόλογο τοῦ ἐκλογικοῦ κώδικα, πῶς ἔγραψε, σύντομα, στὰ 1889, μιὰν ἀρκετὰ καλὴ διήγησιν τὸ πῶς γίνονταν οἱ ἐκλογές στίς κοινότητες καὶ πολιτείας ἀπὸ τὸν παλιὸν καιρόν. Ξέρω καὶ τὸ Γ. Φιλάρετο, πῶς τύπωσε σ' ἕνα λιγνὸ κοκκινωσκίπαστο φυλλάδιον «Πολιτεία καὶ κοινότητες» στὰ 1902 κατὰ ἄρθρα δικὰ του γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα, πού εἶχαν δημοσιευτεῖ πρῶτα τὴ μιᾶν ἐφημερίδα. Ὁ ἴδιος σ' ἕνα βιβλίον τοῦ γιὰ τὴν Ἀμπελακίαν τῆς Θεσσαλίας, καὶ ἕνας Γάλλος, Boulanger, σ' ἕνα

βιβλίον τοῦ πού ἐπιγράφεται «Ambélakia», λένε πολλὰ σχετικά μετὰ τὸ ζήτημα. Γιὰ τὴν ἀρχαίαν πολιτείαν, γιὰ τὸ ἄστυ, ἔγραψε μιὰ καλὴ, ὡς λένε, μονογραφίαν ὁ Fustel de Coulanges «La cité antique» πού τὴ μετέφρασε ὁ Τ. Φιλίμων. Στὸ Σάθα βρίσκονται τὰ ἐπίσημα statuta e capitula πού ἀναγνωρίζαν ἐπίσημα τὴν ἑλληνικὴ αὐτοδιοίκησιν καὶ τίς σχέσεις τῶν πολιτειῶν μετὰ τὴ Βενετία. Ἐδῶ καὶ κεῖ θὰ βρῆς, καὶ σ' ἄλλα βιβλία, ἀπὸ καμμιά σημειωσούλα ἢ καμμιά μικρὸν τσιτικὴ παρατήρησιν, παραριγμένη ἢ παραχωμένη, ἔτσι, πού χρειάζονται ἀνασκαφές γιὰ νὰ φανερωθῇ κανένα μαργαριτάρι. Καὶ γὰρ, πέρσι, ἔγραψα ἕνα ἄρθρον στὴν «Ἀκρόπολη», πολὺ σύντομο, γιὰ τὸ κρῖμα τοῦ δημοτικοῦ νόμου τοῦ 33, μὰ τὰ ἄρθρα δι' διαβάζοντα, ἀπὸ κανένα, ἢ καὶ ἂν διαβάζοντα, ξεχνιοῦνται. Καὶ θὰ ἦταν ἀπὸ τὰ χρησιμώτερα πράγματα, καὶ τὰ πιὸ βιαστικά νὰ γίνουν, νὰ βρίσκονταν κανένας νὰ γράψῃ ἕνα βιβλίον καλομελετημένο καὶ δυνατό, γιὰ τὸ φυσικὸ μὰ παραριγμένο φυτὸ, τὴν κοινότητα τὴν ἑλληνικὴν.

Τὸ τί καλὸν μπορεῖ νὰ φέρῃ στὸ κράτος, καὶ στὸ ἔθνος ὅλο, τὸ σέκωμα τοῦ δημοτικοῦ νόμου τοῦ 1833, καὶ ἡ κοινοτικὴ αὐτοδιοίκησιν, μπορεῖ νὰ τὸ γράψω σὲ κανένα δευτέρου ἄρθρου. Τὰ καλὰ πού θὰ φέρῃ, θὰ εἶνε καὶ πολιτικά καὶ οἰκονομολογικά καὶ ἀνθρωπιστικά. Σήμερον, μονάχα τὰ λίγα τούτα δίνω σὲ κείνους πού διαβάσουν τὸ «Νουμᾶ», μετὰ τὴν ἐλπίδα πῶς θὰ βρεθοῦν κανένας δυὸ ἀπ' αὐτοὺς νὰ τὰ συλλογιστοῦν γιὰ μισὴ ὥρα.

Μάκρον τῆς Θράκης 17 τοῦ Μάρτη 1906.

ΙΩΝ Ο ΣΚΛΗΡΟΣ

ΕΛΕΓΓΙΕΣ

ΕΛΕΓΕΙΑ ΤΡΙΤΗ

Τοῦ φίλου μου Π. Ρ.

Ἐδῶ εἶν' ἐλὶς ὀσμυρόφυλλη καὶ ἀμπέλι καρπισμένο καὶ ἄνθια γλυκὸχρώμα καὶ δροσερὸ νεράκι μουρμουρίζει. Πλατάνου γέρικου ἀλαφρὸς ἱσκιὸς ἀπλώνεται καὶ μέσα στὴ φυλλωσιά του σπουργιτιῶν κοπάδι πουρπουρίζει. Στάνθια τριγύρω οἱ μέλισσες δουλεύτρες μετὰ βουητὸ πετοῦνε καὶ ἡ ἀρχὴν ἀκούραστη ραχινὴς μέσα στὰ βῆτα ὑφαίνει. Ἀγέρι μοσκομύριστο χαίτεται τὴν ψυχὴν καὶ εἶναι γαληνεμένος ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ φύσις ἐρωτευμένη. Ἐδῶ, φίλε μου, ἂν κάτσουμε γιορτὴν καὶ ἀγάπην ἔργου καὶ [ἰδοῦμε

καὶ ἀπὸ τῆς ζήσης τοῦς καημοὺς νὰ ξεχαστοῦμε λίγο. Κοίταξε πέρα στοῦ βαμνοῦ τὴν ῥάχην τὸ κλειστὸ ἑρμοκλῆσι· σὺν τ' ἀντικρύζῳ τῆς ζωῆς τὸ μουσικὸν ἑαυτοῦ. Ἔτσι μιὰ μέρα στὴν ψυχὴν, σὺν ἐκκλησίᾳ φεγγαροβόλῳ, τὸν πόθο στήσαμε ὀδὸν ἢ πίστην νὰ μᾶς γένῃ. Μὰ ἐσθῆς γλήγορα τὸ φῶς, πού ὁμῶρρα νῆναι τὴ σκιάδα ζήσιν γιατί ἦρθαν χρόνια δίστατα καὶ ἦρθαν καιροὶ θλιμμένοι. Θυμᾶσαι; κάποτε εἶχαμε στὴν παιδική μας γαλήνῃ θαρρέψει, πῶς σιμώναμε τῆς εὐτυχίας τὸ δρόμον. Ἀνθὶς ἀγάπῃ μέσα μας γιὰ δ, τι περὶ καὶ γιὰ δ, τι μένει, δεμένα ὅλα βλέπαμε στῆς ὁμορφίας τὸ νόμον. Ἦταν τὰ ὀνειράτα ἔργα μας καὶ ὁ νοῦς μας ἄπλερο πουλάκι, σιγοπετοῦσε ὅπου ὁμορφίᾳ πῶς κρύβεται θαρροῦσε. Ἦταν ὁλάνοι· ἡ καρδιά νὰ δέχεται κάθε λαχτάρα, πού τῆς χαρᾶς τὴ δύναμιν θὰ τῆς ἀνιστοροῦσε. Μὰ σταθερὰ προβαίνοντας τὰ χρόνια ἀργεδοῦσαν γύρω, στὴ ζήσιν μας τίς δυνατὲς τῆς γνώσης ἀλυσίδες. Τὸ μέγα τίποτα εἶδαμε, πού πλάσαμε ὡς τὴν ὥραν κείνην, καὶ ντροπασμένες κρύφθηκαν οἱ πρῶτες μας φροντίδες. Τοῦ πόνου ἀνοῖξαν οἱ πηγὲς μῆς στῆς ψυχῆς νὰ φέρουσαν τὰ δεινά

πλημύρ' ἀπὸ στενάγματα καὶ καὶ μὴν ἀπαρροῦσε. Ἐκεῖ ὅπου γλυκομύληται τὰ λόγια τὴν ἐλπίδα ἐχόναν, ἀκούστη λύπη βογγητὸ καὶ κλάμ' ἀπελπισίας. Ἡ ζήσιν πιά μᾶς ἔσπρινε δικούς της καὶ ἑαυτοῦ μας ὅλη τὴ μικροσύνην μας, γυροῖ στῆς χτίσεως τὸ βιβλίον. Ἐστῆθη ὁμῶς μας σκοτεινὸν σὰν ἄγρια νύχτα τὸ γραφτόμας πού ἀπόδιδε κάθε χαρὰ καὶ νιότης μεγαλεῖο. Ἦρθε ὁ καιρὸς πού νοιώσαμε, πῶς ἡ ζωὴ κακὴ εἶναι μέγα καὶ λυτρωτὴ μας μοναχὸ προσμέναμε τὸ χάρο. Μιὰ ἦταν ἡ σκέψις· καθεστὶ γεννηθήκαμε γιὰ νὰ πεθάνῃ· τὴ φύσιν φοβηθήκαμε σὰν χαλαστὴ κουρσάρο. Σβηστὰ τὰ φῶτα τῆς ψυχῆς· καὶ πάντα σύντροφος ὁ πόνος νὰ μᾶς φωνάζῃ, γλήγορα τὴ ζήσιν νὰ διαδοῦμε... Ὅμως — θυμᾶσαι, φίλε μου; — μᾶς χάιδεψε καὶ κάποιος χέρι ἀγάπης, πού μᾶς ἔκαμε καὶ πιὸ βαθιά νὰ ἰδοῦμε. Ἦταν μὲ τούτῃ ὁμοίᾳ ἡ στιγμὴ καὶ ἐκναχῇ μπροστά μας πάλι γιομάτῃ ἀπὸ λαχτάρισμα γιὰ φῶς καὶ γιὰ γαλήνη. Νὰ τὸ τὸ φῶς μῆς στὴ βουβὴν γιορτὴν τῆς Φύσεως, πού μᾶς κράζει, καὶ νὰ ἡ γαλήνη στὴν τρανὴ τῶν ἔργων ὁρισοσύνη. Σὰν τὴν ἀγάπην κλείσουμε τῶν ἔργων μέσα στὴν ψυχὴν μας· θὰ τραγουδήσῃ τῆς χαρᾶς τὸ γυρισμὸν καὶ ἡ γνώσιν. Ἀνθρωποὶ λεύτεροι θὰ νοιώσουμε τὴ ζήσιν καὶ ἡ ἀλήθεια στὸ ῥημοκλῆσι τὸ κλειστὸ τὸ φῶς τῆς θῆς ν' ἀπλώσῃ.

ΝΑΙΑΣ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΝΣ

— Κάποιος φίλος τοῦ ἐξωτερικοῦ μᾶς ρωτᾷ ἂν θὰ μετ' ἐλθῶμεν στοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας ὁ Μιστριώτης.
— Δὲν ξέρουμε, μὰ θαρροῦμε δὲ θὰ λάβει μέρος σ' αὐτοὺς, ἀφοῦ δὲν πρόκειται νὰ γίνῃ καὶ ἀγῶνας ἀρχαϊκῆς καλλωνῆς, καὶ ἔτσι χάνεται κάθε τέτις ἐλπίδες.

τατή μου.

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Καὶ μὰζι μετὰ τίς προσφορές καὶ κῆμπον παρὰ πονα... Ἐομολογῆς, βλέπω, γίνῃ καὶ ἔρχονται καὶ τοῦ ζουλογοῦνται... Ἄν εἶταν νὰ θὰ δικιολογοῦσα τὴν ὑπομονὴν σου...

ΜΙΜΙΚΟΣ. Μὲ κανένας καὶ λυποῦμαι.

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Ξέρεις ποιά εἶναι ἀφῆ ἡ γυναίκα;

ΜΙΜΙΚΟΣ. Πολὺ καλὰ μάστιχα... εἶναι μιὰ λαμπρὴ, μιὰ ἔξοχη γυναίκα, πού μόνον θαυμασμὸν μπορεῖ νὰ προσεγγίσῃ.

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Χὰ, χὰ, χὰ... Νὰ μὴν τὴν ἐκναδῶ ἐδῶ, γιατί θὰ τῆς βγάλω τὰ μαλλιά.

ΜΙΜΙΚΟΣ (Μ' ἀπορία). Μὰ τί σοῦκανε;

ΚΛΕΙΟΥΛΑ (Μὲ τόνο). Τί μοῦκανε; Τί μοῦκανε;

ΜΙΜΙΚΟΣ. Εἶμαι περίεργος νὰ μάθω.

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Μόνον περίεργος εἶσαι;... Μάθε λοιπὸν πῶς πρὸ ἔξιν ἑπτὰ χρόνια ἔβρισε τὴ μητέρα σου.

ΜΙΜΙΚΟΣ (Ἐαφνιζόμενος). Ἐβρισε τὴ μητέρα σου;

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Βέβαια, ἀφῆ ἡ λαμπρὴ σου ἡ γυναίκα, ἡ ἔξοχη, πού μόνον θαυμασμὸν μπορεῖ νὰ προσεγγίσῃ, ἔβρισε τὴ μάνα μου... τὸ ὄντο δηλαδὴ

πού γέννησε τὴ γυναίκα σου.

ΜΙΜΙΚΟΣ. Τὴν ἔβρισε;

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Μάλιστα, κύριε.

ΜΙΜΙΚΟΣ. Καὶ ποιά εἶταν ἡ αἰτία;

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Δὲν ξέρω... Μπορεῖς νὰ πᾶς νὰ τῆς βρῆς καὶ νὰ τῆς ρωτήσης.

ΜΙΜΙΚΟΣ (Χαμηλόφωνα). Περίεργον!

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Τί μουρμουρίζεις; Δὲ μὲ δικαιώνεις;

ΜΙΜΙΚΟΣ (Συλλογισμένος, ὕστερα ἀγκαλιάζει τὴ γυναίκα του). Κλειούλα μου... μὴ φέρνεις ἔτσι... κάποιος πόνος θὰ ἔκανε τὴν γυναίκα ἀφῆ νὰ φερτῇ ἔτσι στὴ μητέρα σου... Μὴν τὰ σκαλίζῃς... Κάποιο μυστήριον ὑπάρχει ἐδῶ πού δὲν πρέπει νὰ τὸ βγάλουμε στὸ φῶς... ἀνήκει στὰ περασμένα καὶ οἱ λογαριασμοὶ τῶν περασμένων χρόνων πρέπει νὰ σβύνονται καὶ τὰ τεφτέρια νὰ καίονται....

ΚΛΕΙΟΥΛΑ (Ἐσφένδγει ἀπὸ τὴν ἀγκαλιά του). Ἀφῆσε με.

ΜΙΜΙΚΟΣ. Κραστὶ μυρίζεις, καημένη...

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Ἦπια ἕνα ποτήρι γιὰ νὰ ζεσταθῶ.

ΜΙΜΙΚΟΣ. Καὶ σοῦ ἔφερε κέφια καὶ τραγουδοῦσες...

ΚΛΕΙΟΥΛΑ (Ἀπότομα). Τί; μήπως μοῦ εἶναι

ἐμποδισμένο νὰ τραγουδῶ;

ΜΙΜΙΚΟΣ. Τὸ ἐναντίον, πουλί μου... μὴ θυμῶνῃς... χαίρεται εἰς αὐτὴν ἡ καρδιά μου νὰ σ' ἀκούω νὰ τραγουδῇς... μὰ ἐσύ δὲν τραγουδεῖς ποτέ... ἀπὸ τὸν καιρὸ τῆς τραλλῆς σου ἀγάπης δὲ σ' ἀκούσα πιά νὰ τραγουδῇς... (Τὴν κοιτᾷ περίεργα στὰ μάτια).

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Τί με κοιτάζεις ἔτσι;

ΜΙΜΙΚΟΣ. (Χαμηλόφωνα). Περίεργον πρᾶμα... δὲν τὸ εἶχα παρατηρήσει... Τί τρομερὴ ὁμοιότητα... ὦ θεὲ μου!..

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Τί παραμιλεῖς;

ΜΙΜΙΚΟΣ. Θαυμάζω τὴν ὁμορφίαν σου... (Τὴν ἀγκαλιάζει). Κλειούλα μου... φῶς μου... νᾶξερές πόσο σ' ἀγαπῶ... καὶ πόσο με κανένας καὶ λυποῦμαι μετὰ κατὰ παραξενιὲς πού ἀπόχτησες τώρα τελεφταῖα... Τί σοῦ λείπει; Ἡ ἀγάπη μου... ὦ! τὴν ἔχεις ὁλάκαυσεν... ἐγώ; μὰ τὸ ἐγὼ μου εἶσαι σύ... Τὸ σπῖτι σου δὲν καλοκοιτάζεται;... Διάταξε πῶς θῆς νὰ γίνῃ... οἱ κινήσεις μου, οἱ ἐνέργειές μου γιὰ δυὸ ἀγαπημένα πράγματα γίνονται: γιὰ τὴν πατρίδα καὶ γιὰ τὴν γυναίκα μου...

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Σοῦ εἶπα ἐγὼ πῶς δὲν εἶμαι ἐφχριστήμενη...

ΜΙΜΙΚΟΣ. Μὰ ἔτσι φαίνεται.

ΚΛΕΙΟΥΛΑ. Σὲ ἀπατᾷ ἡ ἰδέα σου...